Ministerie van Justitie en Veiligheid

MJenV

Criminaliteit en Veiligheid

Datum
22 september 2022

Projectnaam
Encryptie

Ons kenmerk
-

nota

Uitvoering motie Van Raan

1. Aanleiding

Per nota van 5 juli (in de achtergrondinformatie)[1] bent u geïnformeerd over het aannemen van de motie-Van Raan (PvdD) inzake end-to-end encryptie. De motie verzoekt de regering end-to-end encryptie in stand te houden en Europese voorstellen die dat onmogelijk maken niet te steunen. Deze motie is relevant voor de onderhandelingen die op dit moment gaande zijn over de conceptverordening inzake het tegengaan van kindermisbruik online. De motie raakt daarnaast aan de inventarisatie naar rechtmatige toegang tot versleuteld bewijs in het algemeen en de mogelijkheden voor de interceptie van OTT-communicatiediensten in het bijzonder.

Op uw verzoek is een eerdere conceptversie van de brief besproken in de DGRR-staf van 15 augustus. Naar aanleiding daarvan is de brief compacter gemaakt en na uw instemming op 31 augustus ter afstemming aan de betrokken departementen verstuurd.

Op 14 september is een commissiedebat Online Veiligheid en Cybersecurity van de commissie Digitale Zaken gehouden. Tijdens het commissiedebat heeft u toegelicht dat de afstemming van de brief niet rond was en dat u binnen 10 dagen een nieuwe brief aan de Kamerleden zou voorleggen. U gaf daarbij aan dat in deze brief ook de dilemma's worden geschetst met betrekking tot dit onderwerp.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met verzending van de brief. De brief is afgestemd en op ambtelijk niveau akkoord bevonden door BZK, EZK, BZ en de NCTV.

3. Kernpunten

Het kabinet voert de motie-Van Raan uit en zal (Europese) voorstellen die end-to-end encryptie onmogelijk maken niet steunen. Ons gezamenlijke standpunt om end-to-end-encryptie niet onmogelijk te maken wordt actief in de EU uitdragen, ook in het kader van het voorstel voor een verordening ter voorkoming en bestrijding van seksueel kindermisbruik.

Ondertussen blijft wetenschappelijk onderzoek naar rechtmatige toegang tot versleuteld bewijsmateriaal mogelijk en gaat onze zoektocht naar mogelijkheden tot het verkrijgen van informatie voor het tegengaan en opsporen van strafbare

[1] kenmerk 4099125

feiten en het beschermen van de nationale veiligheid door. Bij nieuwe ontwikkelingen zal de Kamer worden geïnformeerd.

4. Toelichting

Met de bijgevoegde brief geeft het kabinet aan dat zij de motie zal uitvoeren en (Europese) voorstellen die end-to-end encryptie onmogelijk maken niet zal steunen. Tegelijkertijd blijft het kabinet openstaan voor nieuwe inzichten bij de vormgeving van beleid in het digitale domein.

4.1 Politieke context

De motie is ingediend door het lid Van Raan (PvdD) en mede ingediend door de leden Van Baarle (DENK), Van Ginneken (D66), Leijten (SP) en Van Weerdenburg (PVV). De motie is verder gesteund door de VVD, JA21, de PvdA, GroenLinks, FVD, Volt, BIJ1, Fractie Den Haan, Lid Gündoğan, Lid Omtzigt, BBB en Groep Van Haga (alleen CDA, ChristenUnie en SGP stemden tegen).

<u>EU context</u>
Aandachtspunt bij de uitvoering van de motie is dat Nederland niet alleen Europese wetgeving kan blokkeren bij besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid. Bij de uitvoering van de motie wordt de Nederlandse inzet aan de Kamer voorgelegd. Conform de toezegging in de brief wordt het gezamenlijke standpunt om end-to-end-encryptie niet onmogelijk te maken actief in de EU uitgedragen, ook in het kader van het voorstel voor een verordening ter voorkoming en bestrijding van seksueel kindermisbruik.

<u>Advies Cybersecurityraad</u>
De cybersecurityraad, bestaande uit publieke, private en academische actoren (waaronder de opsporings- en veiligheidsdiensten), heeft op 25 augustus een advies uitgebracht inzake reële alternatieven voor rechtmatige toegang tot end-to-end versleutelde communicatie anders dan inperking van encryptie.
De cybersecurityraad heeft expliciet niet gekeken naar technische mogelijkheden die raken aan encryptie.
De cybersecurityraad stelt hoofdzakelijk dat de focus op het al dan niet inperken van encryptie bij de invulling van het opsporingsbelang in deze discussie onwenselijk is. Het is noodzakelijk om voor een brede benadering te kiezen en noemt daarbij motie-Van Raan. De CSR juicht initiatieven zoals de lopende inventarisatie toe, aangezien men hiermee argumenten verzamelt langs verschillende thema's en vraagstukken, om een goed geïnformeerd publiek debat te kunnen voeren en beleidskeuzes te kunnen maken. Voor een oplossing voor de uitdagingen van encryptie is op korte dan wel middellange termijn geen oplossing te verwachten die aan alle verschillende belangen volledig tegemoet zal komen. Daarom adviseert de Raad te kijken hoe alternatieven zoals het binnendringen in geautomatiseerd werk ("hacken"), het opvragen van bedrijfslogs en het vorderen van gegevens kan worden verbeterd.
Het advies is net als de inventarisatie onderzoekend van aard. Mede op verzoek van EZK en BZ en de NCTV is een passage gewijd aan dit advies in de brief.

4.4 Krachtenveld (interdepartementale afstemming)

Afstemming heeft plaatsgevonden met politie, OM, NFI, IenV-diensten en de bijzondere opsporingsdiensten. De bijgevoegde versie van de brief is ook afgestemd met de NCTV.

Interdepartementaal is afgestemd met de ministeries van EZK, BZ en BZK. Zij onderstrepen in gesprekken over encryptie vooral de voordelen ervan. De nadelen worden vooral belicht door organisaties die deze in de taakuitvoering ondervinden, zoals de politie.

4.5 Uitvoering
De uitvoering van de motie vindt plaats in het overleg in EU-verband.

4.6 Communicatie
Naast verzending aan de Kamer is geen actieve communicatie voorzien.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking
N.v.t.